

RADOVIŞ YÖRESİ HALK MASALLARI
FOLK TALES OF RADOVIS REGION

Mr. Ivana Koteva¹

Dr. Öğr. Üyesi Refide Şaini²

Özet:

Bu araştırmanın amacı, Radoviş Belediyesinin bölgesinde bulunan ve Konçe halkının unutmadığı günümüze kadar taşıdığı masalları yazılı olarak aktarmaktır.

Masallar, olağan üstü olayları yansıtan sözlü ve yazılı eserdir. Bir kültürün yapı taşlarından birilerdirdir. Çünkü bir masalda ait olduğu kültürün yaşayan yaşamayan pek çok unsurunu bulmak mümkündür. Onların yaşı, dünyanın yaşı ile aynıdır.

Masalların kahramanları çeşitli özelliklere sahiptir. Amaç iyilik, güzellik doğru ve dürüst olmak, hoşgörülü olmak, yardımsever olmak gibi iyi niyetlerdir.

Masal insan içindir, çünkü orda anlatılan bir hikâye vardır. Çocuklar için anlatılanlar ve yetişkinler için anlatılanlar yaş gruplarına göre, içeriklerine göre farklı anlatıldığı için her yaşa göre masallar bulunur. Masal anlatılırken tek perde ve sahne sizin zihninizdir, masal anlatıcısının ağzından çıkan sözcükler dinleyen kişinin hayal dünyasında bir şekle dönüşüyor ve bütün boşlukları kişi dolduruyor.

Çalışmamızda 5 tane masal örneği verdik. Ne yazık ki anlatılan masalların çoğu kaleme alınmadığı için unutulmuştur.

Anahtar kelimeler: Radoviş yöresi, Konçe, kültür, masal.

Resume:

The aim of this research is to convey in writing the tales in the region of Radovish Municipality and which the people of Konçe have not forgotten until today.

Tales are oral and written works that reflect extraordinary events. They are one of the building blocks of a culture. Because it is possible to find many non-living elements of the culture to which it belongs in a fairy tale. Their age is the same as the age of the world.

The heroes of fairy tales have various characteristics. Purpose is goodness, beauty is good intentions such as being right and honest, tolerant and helpful.

The tale is for man because there is a story to be told. There are fairy tales for every age, as the stories for children and adults are told differently according to age groups and contents. While the tale is being told, the only act and the scene are your mind, the words coming out of the storyteller's mouth turn into a shape in the imagination of the listener and the person fills all the gaps.

In our study, we gave 5 examples of fairy tales. Unfortunately, most of the tales told were forgotten because they were not written.

Key words: Radovis, region, Konce, culture, tale

¹ "Gotse Delçev" Üniversitesi - İştıp, K. Makedonya ivanakoteva@ugd.edu.mk

² "Uluslararası Balkan" Üniversitesi - Üsküp, K. Makedonya refide.saini@ibu.edu.mk

1. Radoviş ile ilgili kısa tarihçe

Radoviş Belediyesi Kuzey Makedonya'nın Güneydoğu bölgesinde bulunmaktadır. Ustrumca-Radoviş düzlüğünün kuzeybatısında yer almaktadır. Kuzeyde Ağlar Dağı ve Goten Dağıyla, kuzeybatıda bayırlık bölge Yurukluk (Yörük Türklerinden adını almıştır), güneyde Smrdeş Dağı ile çevrilidir. 608km'lik bir alana yayılan Radoviş Kasabası, Koca Bayır ve Çam Bayır arasında bulunmaktadır. Kasaba Radoviş deresi veya Eski dere etrafında yayılmıştır. Son yıllarda Koca Bayır üzerinde de evlerin inşa edilmesi ile kasabanın coğrafi şekli değişmiştir.

Radoviş Belediyesinin merkezi Radoviş kasabasıdır. Kasabanın etrafında toplam 36 yerleşim yeri vardır, 16'sında nüfus yoktur. Geriye kalan yirmi yerleşim yerlerinden 13'ünde Makedon ve 7'sinde Türk nüfusu bulunmaktadır. Makedon köyleri genellikle düzlüklere kuruludur, bundan farklı olarak Türk köyleri Ağlar Dağının eteklerinde bulunmaktadır.

2002 yılında yapılan sayıya göre, Radoviş'in toplam nüfusu 24.498'dir. Radoviş Belediyesi verilerine göre, 2013 yılındaki sayı ise 28.244'tür. 2001 yılı etnik kimlik temelli nüfus dağılımı verilerine bakılacak olursa Radoviş'in etnik nüfu dağılımı aşağıdaki gibidir:

Makedon 20.024 ya da % 81,73ö Türk 4.048 ya da % 16,52, Roman 271 ya da % 1,10, Sırp 67 ya da % 0,27, Ulah 26 ya da % 0,10, Arnavut 8, Boşnak 1, Diğerleri 53 ya da % 0,21.

2. Radoviş Belediyesindeki Türkler

Tito Yugoslavya'sının yıkılmasından sonra (1991), bağımsızlığına kavuşan Kuzey Makedonya, Balkanlar'da geçen bir cumhuriyettir. Kuzey Makedonya Türkleri, her şeye rağmen kimliklerini yaşatmak, kültürlerini geliştirmek, eğitim sorunlarını çözmek, örf ve adetleri ile milli, dini ve insanı çıkarlarını elde etmek ve korumak için yıllardır yürüttükleri savaşımdan vazgeçmiş değiller. Buldukları ülkede kiracı değil, analarının evindeymiş gibi hayatlarını sürdürmektedirler. Bu yüzden partileriyle, dernekleriyle, kurum ve kuruluşlarıyla yarınlara dönük, dedelerinden miras olan bu ülkede diğer milletlerle birlikte eşit olarak yaşamak, devletlerinin gelişmesi için sadık vatandaş olarak üzerlerine düşen görevleri yerine getirerek ocaklarını yeşertmekte kararlılar.

80 bini aşkın Türk nüfusuyla Makedonya, Balkan Türklüğünü koruyan Balkan ülkelerinin başında gelir. Yaşanan pek çok göçe rağmen Türkler, ülkenin farklı şehirlerinde yaşamaktadır. Radoviş Belediyesi bu şehirlerden birisidir. Belediye sınırları içerisinde yaşayan Türklerin yanı sıra belediyeye bağlı köylerde de yoğun bir Türk nüfusu vardır. Hatta birçok Türk köyü de yine bu belediye sınırları içerisinde. Türk dili ve kültürünü yaşatma anlamında bir Anadolu Türkünden farksız olan Radoviş Türkleri, sosyo-ekonomik anlamda ise Anadolu Türkleri ile benzer şartlara sahip değildir. Sağlık haklarına, eğitime ve işe erişim konusunda uzun yıllardır çözüm bulunamamış sorunlarla baş etmektedir. (Emin,2011:32)

Çalışma, Makedonya, Radoviş Türkleri özelinde üç büyük sorundan birini oluşturan eğitim konusuna eğilmektedir. Türkçe eğitimde yaşanan sıkıntılar çalışmanın esas odak noktasını oluştururken, yazılı ve sözlü kaynaklar aracılığıyla Radoviş'teki Türkçe eğitimin seyrine bakılacak, mevcut sorunlara bağlı olarak öneriler geliştirilecektir. (Abbas,2007:19)

3. Radoviş bölgesindeki masallar

Genellikle halkın yarattığı, ağızdan ağıza, kuşaktan kuşağa sürüp gelen, çoğunlukla olağanüstü durum ve olayları yine olağanüstü kahramanlara anlatan halk hikayelerine masal denir.

Masal türünün özellikleri:

- Hayal unsurlarından oluşan anlatımlardır.
- Kahramanlar çoğunlukla insandır, hayvanlar da olabilir.
- Olaylar belirsiz bir yer ve zamanda geçer.
- Genellikle tekerleme niteliğinde bir sözle (bir varmış bir yokmuş evvel zaman içinde kalbur saman içinde....) başlar ve sonlanır.

- Masalın dünyasında her şey olabilir: parmak çocuk, uçan nesnelere, dev vs.
- Masallar anonimdir; ancak yaratıcısı belli olanları da vardır, bunlara yapma masal denir.
- Masallar dilden dile aktarıldıkça değişime uğralar.

- Amaç okuru yeni dünyalara götürmek bazen de okura ders vermektir.

Masalların yaşı dünyanın yaşı ile aynıdır. Masal insan içindir, çünkü orda anlatılan bir hikâye vardır. Çocuklar için anlatılanlar ve yetişkinler için anlatılanlar yaş gruplarına göre, içeriklerine göre farklı anlatıldığı için her yaşa göre masallar bulunur.

Masal anlatılırken tek perde ve sahne sizin zihninizdir, masal anlatıcısının ağzından çıkan sözcükler dinleyen kişinin hayal dünyasında bir şekle dönüşüyor ve bütün boşlukları kişi dolduruyor.

Masallar bu anlamda hem çocuklar hem yetişkinler için çok zihin açıcıdır, çünkü hazır bir şekilde öne sunulan o bütün görselleri o anlatımları kişi kendi hayaline, zihnine doldurmak zorunda kalıyor ve böylelikle zihin tembelliğini atmaya, hayallerin biraz daha genişlemesine mütiş bir özgürlük sunuyor.

Mesela bir masalda “ağaç” dediğimizde o an istediğimiz ağacı hayal edebiliyoruz. Binlerce yıl önceki bir evrenden anlatıldığında o tamamen dinleyicinin hayal ettiği bir evren oluyor ama kitapta, resimde onları hep başkasının gösterdiği şekilde görüyoruz.

Masal kişinin özgürleşmesi için en önemli sanatlardan birisidir çünkü masalda anlatılan şeyi istediğimiz gibi görebilir şekillendirebilir.

Radoviş'e yakın Konçe halkından günümüze kadar gelen masalların araştırıp bulduklarından bazıları şunlardır:

Dev

Bir var imiş bir yok imiş evvel zaman içinde kalbur saman içinde varmış bi Dev em üç kardaş. Bigün bu üç kardaş acikmişler, demişler gideciz bi tarlada işleciz ele saybi çıkacak. Giderler bi tarlada boyday biçermişler onlarda almış orakları başlamışlar işleme, sora ayşam üstü Dev galmış tarla. Demiş: ayde argatlar nerden böle galdiniz bana yardım edesiniz?

Demiş ben gidim eve dıverim nene size yemek azırlasin. Ayşam olmuş üç kardaş giderler Dev 'ın evine ayşamlık yeme, yemişler yemiy Dev demiş bende da çok iş var siz demiş burda benim evde yatın, sora yatırlar bi odada üç kardaş. Putasan kardaşların en küçüy imiş oni iç uyki tutnamiş, gece yarısı uyanmış gitmiş Dev'in kapisina dinlermil. Dev nenele (karisi) konuşurke demiş ben bu kardaşları kesecim ta saba pişirelim yelim Putasan duymuş bunları. Dev'in gene varmış üç kızı, bu Putasan gider diştiri yerlerini kızları kuymuş kardaşlarının yerine yorganle örtmüş üzlerini kendi gitmiş kardaşları anda yatmış. Dev kalkmış almış baltiy gitmiş urmuş kafalarına birer balta dönmüş nene anda. Güneş doamadan Putasan em ağaları dere'nın karşısına geçmişler, kaçmışlar ordan. Dev uyanmış demiş nene kalk şini pişirelim o çocukları, taze taze yelim. Gider kaldırı yorgani açan kendi kızları imiş kesik. Sora çok kizmiş bu Dev gider dere

anda geçemezmiş çok imiş geniş o dere. Ah Putasan demiş tutarsen dericini üzecim, döner evine. Bu üç kardaş gitmişler bi kavene, kavenedeki insanlar demişler kim çalacak Dev'in yorganını. Putasan demiş ben çalacım, gündüzden gitmiş kakmış ineler o yorgana sora almışlar yatsınlar Dev em nene çok kakarmış o yorgan, demiş nene gütür bu yorgani at çok kakar, nene gütürü atar. Putasan gider alır yorgani guturu kavene. Sora demisler kim gidecek Dev'in buzesini çalsın? Demiş ben gidecim Putasan.. gider avurdan çözmüş buzi getirmiş. Dev görü yok buzi çok kızmış gare, gider dere kıyına Ah Putasan dermiş bi tutarsen demiş: kızlarımı kestirdin, yorganımı çaldın, buzi çaldın. Kavene dönmişler o insanlar demiş üç kardaştan anginiz çalacasiniz Dev'in kolundan saatını. Putasan demiş ben. Yari gecede gider Dev'in evine giri içeri açan devin gözleri yumuk imiş, a devin gözleri açık iken uyurmuş kapalı iken uyumazmış. Bu Putasan bilmezmiş niçin öle tam alır çözme tutmuş kolundan aıt demiş geçirdimi elime şini demiş nere kaçacasın. Saba pişirelim seni ta yelim, bu Putasan demiş ben çok zayıfım neyi yecesin pişin besle sora pişir demiş.

Dev kapar buni biyerde 40 gün. Demiş nene Asancik 40 gün oldi kapanık ben gidim doslari çarım sen gene pişir Asanciy ta galdıkmi yeciz. Nene çıkari put asani, ama çok beslenik imiş çok güçlü olmuş, Putasan yapmış di kanar pişirsin nene, tam yaklaştiri furuna, demiş nene Asan oğlum sen il böylece demiş nice nene nice, gösterike nene Asancik tüşkedir neni fırına, kapamış furun içinde neni, kaçmış gene derenin karşısına. Dev galırmış dostlariyle da uzaktan dermiş ooo negüzal kokar insan etcezi, neka güzal. Açan gider bakar nene pişmiş. Gene kızmış Dev gider dere kıyına gene der ah Putasan ah demiş tutarsen dericini üzecim. Sora dönmiş eve Dev aradan bir ay geçmiş. Kavedeki insanlar demiş git be o Dev i getir sağ bura. Gitmiş Putasan! Giyer bi eşil rubalar başka türlü güzüksun Dev tanamasın di. Almış bi balta binmiş Dev'in kaanana tak tuk tak tuk kesermiş. Dev çıkar dışarı demiş, eeeeey yabancı demiş ne benim kaabiy kesersin kime sordun, Put asan gene demiş abe demiş bi Putasan beni sındırdi çeşit bela yaptı bana. Dev yaklaşmış demiş benida sındırdi o Put asan. Düşündüm demiş taşındım ben demiş Putasani tutmak için bi sandık yapacım bu senin kaabaktan. Dev demiş bende yardım edecim birden turalım, yaparlar bi sandık demiş Put asan girecim ben sen ur bikaç enseri bakalım dayanacak mi bu sandık. Bi giri parlamış sandık, yaparlar başka! Temiz salam bi sandık. Demiş Dev'e gir sen bakalım dayanıklımı bu giri Dev bu Putasan temiz sarmış, Dev bi gerinir kırılmamış, sora Put asan aşınmış bu sandiy arkasına gütmüş kavenede brakmış te demiş getirdim, açarlar sandiy Dev patlamış, ölmüş. Bölelikle bütün köyliler Devden kurtulmuş. (20 Nisan 2020 da kaleme aldığım bu masal daha önce de Fatime İsmail'den dinlemiştim.)

Not: İnsan gücünden daha önemli olan akıl gücüdür zekadır. Başımıza gelen olayların karşısında dimdik durabilmek için güçlü değil akıllı zeki olmamız gerekir. Bu masaldaki hedef sonunda köylüleri Dev'den kurtarmaktır.

Küçük Fatma

Bir bir yok imiş, varmış bi kızcaz adı imiş Fatma. Bu küçük Fatmacik okula gidermiş, öğretmeni demiş: kim afız olacak, aşaki dünyada onun başına taç kuyacaklar.

Fatma gider eve demiş evde ben afız olacım, ama demiş afız olmam için napım lazim sormuş anasına. Anası sormuş komşılara demişler gidin aşaki malede bi oca var ona sorun. Giderler aşaki male, bulurlar ocı, oca anlatmış kızcaza neler yapsın. Kuran okusun, islamın şartlarını yerine getirsın, Allaha ep şükretsın dualar okusun vs. Küçük Fatma ben Kuran okumu bilmem demiş, nasıl afız olacım, oca demiş okuma bilmesen afız olamasın, oraş yüren demiş.

Fatma oraşmış çok ama yürenezmiş okurmuş okurmuş ama aklında kalmazmış. Bu küçük fatma derdinden astalanmış, okulda iken eve gidememiş, çarılar anasını gütürüler bi doktor varmış ona, doktor demiş çok asta çaresi demiş yok bu astalın.

Küçük Fatma eve gitmek istemiş, günlerce asta yatmış bi gün ölmüş. Ölmeden önce anasına demiş sor oca ben taci takacım mı? Sora sormişlar oca demiş: Peygamber'ın kızı oldı o. (20 Nisan 2020 yazıldı, bu masalı daha önce Anife Ali den tekrar dinleyerek kaleme aldım).

Not: Burada anlatılan olay küçük bir kız çocuğunun iyi niyeti karşılığında dileğinin kabul olmasıdır. İyi niyet her zaman iyi sonuçlar verir.

Tıkır tıkır kolede sen nere benda ora

Bir varmış bir yok imiş varmış bi öğsüz kız babasile yaşarmışlar anası ölmüş. bu babasi evlenmiş başka bi karile o karının da varmış bi kızı ama bu öksüz kızı istemezmiş, demiş kocasına bu kızı ben istemem gütür demiş buni bayıra brak, babasi istemezmiş braksın ama yok imiş napsın oduna gidecek imiş o kari yapar pişiler veri eline em bi turta yapmış kızı, gütürü babasi bayıra brakar bi yerde, demiş oyna kızım sen ben odun kesim, odun kese kese uzaklaşmış kızdan, dönmüş eve. Sora bu kızcaz oynamış oynamış başlar ava kararına bakınır yok babasi.

Kız çok korkmuş elindeki turtacı tekırlemiş em demiş: tıkır tıkır kolede sen nere benda ora. Turtacık tekırlenmiş taa dermene, o dermende varmış bi kopecik, maçkacık, em bi oroz. O kız almış yesin turtasını maçka yapmış: miyauuu.... maçkacıya vermiş bi lokmacık. Köpek yapmış: avu avu avu onada vermiş bi lokmacık. Oroz ötmüş: kukuriguu... ona da atmış bi lokmacık. Aşam olmuş kapiya galmiş kurt dermiş: kınalı kızı aç kapi, kız korkmuş demiş maçe kuçe nice dim? mace kuçe demiş de: git getir dünyanın bütün pırtılarını, kurt gider getirı saba olmuş o getirince brakmış kapi anda, oroz öter kurt kaçmış. Yarındaysı aşam gene galır kurt: kınalı kız aç kapi dermiş. Maçe kuçe nice dim? Demişler de git getir dünyanın en güzel yemeklerini, gider kurt getirı brakar gene oroz ötmüş gene kaçmış kurt. Gene bi aşam olur gene galır kurt: kınalı kız aç kapi.... maçe kuçe nice dim? Demişler de git getir dünyanın bütün altınlarını. Kurt gider getirı, saba olur oroz öter kaçmış gene kurt. Sora bu kız evin yolunu bulmuş gider çarmış babalarını diveri bu zenginliklerini, giderler beygir arabalarile alırlar erşeyi dermenden.

Sora bu uvey anası çok kıskanmış demiş adama al bebımda bu kızı gütür bayırda brak ta demiş zengin olsun. Yapar anası onada bi turta, gütürüler bayıra onida, bu kızda tekırlemiş turtasını gitmiş ta dermene.

Orda imiş maçe, kuçe em oroz. Bu kız başlar yeme turtı, maçe yapmış: mauu... bi maşa çeker maçka, köpek yapmış: avu auu.. bi maşa uru köpe, oroz yapar kukurşguuu.. onada bi maşa uru. Yer yemeni kendi içbirne tatırmamış. Aşam olur galır kurt kapiya dermiş: kınalı kız, aç kapii. kız korkmuş demiş: maçe kuçe nice dim? Demişler nice yedin alaca turtacı öle de! Sora kız açmış kapiy, kurt kızı yemiş, saba olur.

Analari demiş gidelim bakalım bu kız bizim ne topladı, giderler dermene, çarımişlar: kınalı kız kınalı kız çik biz galdık. Kurt çıkmış demiş kafasi kutlada (ağaçtan yapık bi kütük),barsaklari dermen taşında, anası ağla ağla eve dönmüş... (20 Nisan 2020da kaleme aldığım bu masal daha önce de Fatime İsmail'den dinlemiştim.)

Not: Masalın giriş kısmında öğsüz bir kız çocuğunun tek başına bırakıldığı halde başına ne gelirse gelsin korkularını aşma her zaman hayata kalabilme yeteneğine sahip olma. Küçük kızın yaptığı iyiliği karşısında iyilik görmediğini anlatmaktadır.

İftira (masal)

Bi karile bi adam evlenmişler, bu kari çok dorici imiş iç yalani yok imiş. Adami gitmiş çok uzaklara çalışma, bu karinin varmış kayni, çok aşık olmuş o kariya. Bu kayni sora söylemiş o kariya, iftira atmış. Gitmiş köye ağa sına divermiş demiş kardaşım gitti gurbete karisi böle böle.. Tutarlar bu kariy gömerler ama say taşlarla, iç toprak kuymamışlar, kafasını açık brakmışlar.

Karicik dua etmiş ep dermiş ben nasıl doriciyim cenabu Allah atsin beni toprak üstüne, yalvarı yalvarı Allah tarafından çıkmış o mezardan. O köye dönmemiş, gider başka yerlere. Giderke açan te iki kişi kavga edirmiş sora başka bi yere gitmiş izmıkar olmuş, o evin saybinin karisi ev da zengin evi imiş.

Almışlar bu kariy eve izmıkar olsun em bebi baksın. O evde varmış başka bi erkek izmıkar bu kariya özenmiş, söylemiş sora o kariya gal demiş bana ama bu kari kanmamış. Kari bebi bakarke uyumış, o izmıkar adam bu bebiy saplamış.

Evin saybi uyanmış açan görü bebi öli demiş ben bu kariy bu evde istemem, bebemi saplamış. O adamin karisi demiş bu kari yapmaz öyle bişey öldürmemiştir demiş, kari kovarlar ordan. Açan giderke bu kari da ötede kavga edirmişler, tepeleşmişler. Karini paresini alırlar o karida kavgabaslamış. Mezari düyermiş bi kari, niçin niçin paremi çevirmedin dermiş. O adam çevirmiş pariy ama kari koşarmış sen dermiş beni istersin ondan ödedin o pariy, gene çevirmiş adam pari. O adam kayiya binmiş o karida binmiş kavga edirmişler kayıkta. Kayıkçı sormuş demiş ne böle kavga edirsiniz siz.

Adam demiş bu kari der oni istermişim, o kari dermiş Allim yarabım bu kayiy batır ne bu kavga, say demiş beni brak em bu kayıktaki malları ta fakirlara verecim. Öleda olmuş.

Kari çıkar kiya veri o insanlara, alın demiş bu malları fakirlara.

A karinin duasi varmış dermiş ep Allim yarabım ben adamımın üzüne pak çikim, o dermiş işten dönmüştür beni pak bilsin, ama pak gördimi beni ben ozaman ölim. A o insanlar ne iftira atar episi kör olmuş, karinin duasile episi kör olmuş. Kari sora doktor gibi olmuş gözleri ilaçlanmış. Demiş galsinler ama ben onlara bişey yapmam say galsinler ta ben paklanım.

Karinin adami gurbeten dönmiş demiş kardaşlarına ani benim kari demişler böle böle yaptı biz gene katarladık. Kayni gider gözlerini ilaçlasınlar demiş o kari noldun ta sen böle kör oldun, kayni demiş ben bişey yapmadım ama engeme iftira atım ondan kör oldum. Episine öle sormuş, ilaçlanmış sora bu kari onları açılmış episinin gözleri, a bu kardaşları gurbeten galen adam gütmüş ilaçlatırsın em bakarmış kiydan.

Bu doktor gene epten benim kariya benzer dermiş. Demiş sora o adam doktora sen demiş benim kariya epten benzersın. Tam demiş benim o ama ben demiş istedim sana dorulim, dualarım vardı. Dua etim kabul oldi, kari bunları dedikten sora ölmüş. (20 Nisan 2020 de kaleme aldığımız bu masal daha önce Fatime İsmail'den dinlemiştik.)

Not: Masalındaki amaç doğruluğu göstermektir. Doğru dürüs olmanın karşılığını sabretme sonucunda iyiliğe ulaşmak. Uğradığımız haksızlığın hesabını sormadığınızda sabredin, çünkü bazı hesapları sorma kudreti yalnızca Allah'a aittir.

Üç Kardaş

Birzaman var imiş üç kardaş, üç kardaş ama bu kardaşın, varmış onlarda bir öküz. Onlar öküzü bakarke onlar nice baktılar, nerde korudılar o ayvani onlar o öküzü kaybetmişler, kaybolur

öküz, yok öküzi. Bunlar şinikın demişler ay demişler biz öküzi aralım olmaz aramadan, aralım ama nice araciz, nasıl buna bi çare bulalım?

Üç kardaş üç anlaşıır şini bunlar öküzi bulmak için bi care, ama bunlar neka galırler bi ara üçi demişler ay demişler, biz demişler madam a bu işe bi çare bulma kauktık, var imiş bi yerde bi tumba derler bi üsek yerceze tumba. O tumbanın adi imiş Düşünce Tumbasi o düşünce tumbasında gidermişler düşünme ne karar vermişler ordan çok iyi bir iş başarmışlar, giderler o düşünce tumbasına bunlar, orda oturular, bu öküzi bizim kaybıldı şinikın buna bir yol bakalım nice bulaciz sen, öküzi biz bulalım çare buna, er demişler nice, ay demişler biz gene böyle yapalım.

Kimın akli da keskin sölesın bakalım bişey dimi arma ister o bi kardaş demiş mare ben demiş düşündüm bir şey! E ne düşündün sen be kardaş? Abe ben demiş düşündüm bilirmisin ney! bizim demiş öküzi kaybıldı ama bizim öküzi aumiş İsacik eli ayıy kısacik. Aha! demişler.

O geri kalan iki kardaş demişler, o ikinci kardaş demiş galiba demiş benzer gibi ona İsacik eli ayıy kısacik em öküzi onda, o demiş neka iki büyük kardaş neka cövap verler, biri demiş İsacik bizim öküzi almış, biri demiş benda karar verırım o, üçüncisi demiş kendi demiş o, üçü da karar getirler, öküzi onların bulmuş almış bunların İsacik eli ayı kısacik. E i demişler ama nice demişler biz şinikın aralım köyden köye, kasabadan olsun köyden olsun gezelim ep demişler soralım bekin birşeylere raz galırsık. E madem öle ayde, kaukarlar bunlar gezerler biangi yerlereka gezerler ama onlar düşmüşler bi yol bi kasaba içine, gezerke bakarlar bakarlar bir uçak insancik! demişler mare, sorsak yaa demişler ç zor uçacık bu! bu ne iş, em açan bakarlar eli ayıy da kısacik sora bunlar eve girirler selam veriler ona. Buda döner onlara bu İsacik.

Abe demişler senin ne adın? Demiş adım İsacik eli ayıy kısacik. Aaa! sen misin demişler e yav demiş benim. E sen demişler bizim öküzi naptın? A onun iç aberi yok! Yok yav ben demiş sizin öküzi bilmem. Aa yok yok öküzi bulasın! Bu orda döner bükülür yok yav benim aberım yok demiş. Madam demişler sen kabul etmesın, alırlar ondan ifade kimsin sen, nerdensın, nicesın alırlar ifadi bunlar makime şeye suda gütürecekler... sora bu adamciy brakarlar yolda, İsacik eli ayıy kısacik brakarlar, bunlar giderler davuy sürerler giderler birangi afkat efendiye anlatırlar meseliy işallah demiş, bizim bu takım bu takım bu takım biz demiş ararsık bizim öküzi versin o!

E afkat bunlardan alır ifadiy makinada yazar. Demiş tamam bakaciz çaraciz bakaciz bişey. Sora orda yaparlar bi priyava temiz bunlar dönerler eve, brakarlar neka peşin orda a nezaman galır pokanalar ta gitme makeme, azır neka geçer üstünden, bi iki aftaka pokanalar galır bu kardaşlara, üçüne da, üçü da bunlar azır olurlar..sora giderler girirler orda içeri e ani bu adamı? a demişler yok! a nasıl ya demişler o galmeden demiş olmaz.

E bere beklelim beklerler beklerler mare açan bi zaman galmiş o adamcık demişler bumi? Bu! A açan görü o sutlar, bunun bi iş yapacana bir iş bir şeyi sakadi, kudreti yok bunlar bu üç kardaşı emen alırlar emen ordan gütürüler öbür soba, kaparlar orda üç kardaşı, o dil o adamı ne ararlar o öküzi ondan.

Brakarlar orda çıkarlar ordan galırler gene bu makeme yerine demişler madam bunlar buka şey bu işe karar getirler di bu adam olduy için, ay demişler biz bi deneme yapalım burda. E deneme ama nice o denemiy yapaciz? demişler dimi duvarlarda var dolap teböyle bukace bir dolap duvarda, dolabın yane bu tarafından kapiciyda var bu tarafından kaparlar oni te dolap dolap derler bi zamanki evlerde... sora e napalım! ay demişler bu dolapta çıkarılar bi pirtokol kuyarlar o dolap içine kaparlar kapani, ay demişler çarın bura be.

Giderler çarılar, galır bura. Abe demişler üç kardaş siz madem oka bilırsınız ay demişler te demişler burda dolapta demişler ne var kapali burda? A durular, bakarlar, bakarlar, bakarlar... O bi kardaş demiş: sari bir şey, sari bir şey diverinceska te onun benzerından ucuni alırlar.

IV. ULUSLARARASI TÜRKLERİN DÜNYASI SOSYAL BİLİMLER SEMPOZYUMU

[17 Aralık 2020 Çevrim İçi]

O ikinci kardaş demiş: A! demiş kabıda var, ay sen. Aaabeeeee demiş iç! brakın oraşmin be pırtokol demiş bu. Açın o dolabi bakalım açan açarlar pırtokol, bakarlar aaaa! bunlar baya baya bi viran insanlar madam böyle demişler siz oturun burda o sud demiş ben demiş, madam böyle demiş, size demiş bir şey bi verim, bi işçi olsun di birez bi yemek olsun getirecim ben size ta şey; a durun burda.

İy gider bunlar da. Bu suç şini anlancınız çok şey, çok intereskovdi niçin bunlar bu üç kardaş üçü da böyle. ucuni aldılar orda o kuyulu meyvanın, peşin dedi o birisi sari bişey, o öbürisi dedi kabi da var, üçüncüsü dedi pırtokol epten tam. Bunlar nice olacak ben dedi bi yemek verecim bunlara, tebi kuşluk yesınler. İsla, madam öle, a giderler eve o evde yaptıri yemekler güzal, yaptıri alır getırı. Getırı yemekleri, veri yesınler orda ama şinikın bu ne sudedirdi onlari bu ep onların etrafında döleşir ama onlar, bundan şetmezler aaa korunmazlar.

Buda şaksız gezer orda, sora demiş o bi kardaş: abe demiş ey! bu yemekleri demiş yersık ama, bu yemekler bu manca göa güzal ama domuz, domuza kokar...bu alır o eti yesın çabucana, sora o da yerke bunlar açan o ikincisi gene abe demiş: o domuza kokar bu et, bu yani, te bi koyin yanisi delim bi koç olsun kokar köpek etine.

O biri gene demiş abe demiş: ne be demiş şaşarsın çok, burda demiş bu da kopele ya. Bu şini çırpınır alır esaba onlari ama darılmaz, söylemez bişey onlara.

Ee bunlar yerler, içerler, kaukarlar siz demiş, ay demiş, oturun şini demiş, ben demiş ne var ışın gidecim bakacım işimi gene gelecim ama burdan tepinmek yok. Onlara öyle sımsıki söyler demek doluşmak yok burda durun bir işi göreciz, i bu emen een peşin gitmiş o kasabada bilirmiş o kompirciyi bu demiş o kompirciya ben demiş senden kompir aldım aklımdami? a bilirim gal demiş gene çekim. Yok yok dur dur, ene ne, ne be!

Aa nebe demiş; abe demiş niçin demiş senin kompirların biz yaptık manca kokar domuza? A! demiş ben kompirleri aldım filan kişiden. Demiş kim o? Gider bunlar dori ikisi demişler abe senin kompirların niçin kokar domuza?

Abe demiş Bobam demiş bizim domuz koçanasına gübreleri ep atar demiş tarla, ta da kuvtli olsun ta ekme, şuni, buni, onun için kokabilir demiş domuza ya... sora aaaa! tam çıktı bura, aa o tam çıkar ama! ya demiş bu koyin yanisi, nice, nerden almış o kyin yanisini, niçin kokar köpek etine o koyin yanisi.

Giderler sorarlar o çobana! abe bu koyini sen satın bize demiş biz demiş sezдық bu koyin demiş kokar köpek yanısına. Abe demiş amice demiş aferin size a onun demiş o Anasi demiş açan daurdi o kuzi öldi demiş Anasi, sora ben demiş oni emzirdim bizim kuçkadan ondan demiş kokar köpek yanısına.

Tamam be demiş Ertem saolasın demiş, tamam demiş yürendık güzal, iki evden esabi tam alır, şini en çok bunun problemi açan bunlari diverdi sofrada, yerke üç karaş sen, ta en sora demişler abe ne bakarsın bu sudi be, sud ta demiş kopele.

Kaldi kendının şinikını problemını napacak! Ay anasına kopele, ben demiş nasıl kopele olim? bu bi düşünür anasını gider bulur evde ana gal bura galır. Anasi evladını mi sevmecek, sora giri ana demiş ben sana bişey soracım ama sen demiş yalani söylemecesin.

Olur be olum söylemem, ama şinikın burda var bi esap vermesi var bunun ama, şinikın anasi der divercem be olum, sen demiş ana ben demiş laf arasına bugüneka, şindeka iç kimseden demiş duymadım açan derler ben imişim kopele! Niçin bu böyle benim, a babasi gene duru.

Babasi duru ama mare demiş olum ben demiş evlendim demiş senın baban demiş öldi, ben demiş tekrar evlendim.Oda tam çıkar. Bunlar masalda üç kardaş İsaıcıkta eli ayıy kısacıktan

IV. ULUSLARARASI TÜRKLERİN DÜNYASI SOSYAL BİLİMLER SEMPOZYUMU

[17 Aralık 2020 evrim İçi]

ödetirler öküzin paresini alırlar kuyarlar cebine burdan masalın soni bu. (1940 doğumlu, 77 yaşında Kone' de yaşayan Üsin Abduraman olakov adında bir amcadan dinlediğimiz bir masal, 15 mayıs 2020 de kaleme alındı.)

Not: Bu masalda birçok anlam vardır. Olay içerisinde bulunan doğruluğun götürdüğü yol, karşılarına çıkan binbir olay. Aslında anlatılan şey doğruluktur.

SONUÇ:

Bu araştırmanın amacı unutulmuş masalları tekrar dile getirmek ve buraya yazılı bir halde sunmaktır. Yaşadığımız bölgenin tarihini hatırlatmak eserlerine değer vermektir.

Zamanla değişen konuşma tarzları, nasıl bir şive ile masal anlatıldığı, nasıl kelimeler kullanıldığı o dönemin masal turunun anlatılış şeklini unutmamak için böyle bir yazı haline getirdik. Masalların bir çoğu öğüt vericidir birçoğu da kahramanlık olayları olarak geçer. Masalın asıl tanımını, olağan üstü olayları yansıtan sözlü olarak sonrada kaleme alınan eserler olmasıdır. Radoviş Kone yöresinde derlemiş olduğumuz Türk masallarına genel bir bakış yapılmıştır.

Sonuç olarak bulduğumuz bu masalların bize verdiği etki, düşünce hedef ise: doğru ve dürüst olabilmek, iyi niyetli olmak, güzel düşünmek, hoşgörölü olmak, erdemli olmak, saygı içerisinde yaşayabilmek için örneklerdir.

KAYNAKÇA

Eserler:

- Apostolski, M., ve diğer. (1984). Радовиш и Радовишкo. Napredok - Tetova.
- akmak, F. (2012). Batı Rumeliyi Nasıl Kaybettik, İş Bankası Kültür Yayınları - İstanbul.
- Emin, İ. (2011). İlhami Emin'in Anıları Balkanlar ve Türkler, Hazırlayan: Rifat Emin Sipahi. Mitos Yayınları - İstanbul.
- Nasan, H. (1998). Makedonya'da Türkçe Eğitim ve Abdülhakim Hikmet Doęan. Birlik Yay.- Üsküp.

Sempozyumlar:

- Abbas, B., M.Z. (2007). Makedonya'da Türklerin Eęitimi (1912-1999). Türk Halk Sempozyumu 1996-2000. alakh-Makedonya.

Yüksek Lisans Teziler:

- Addiler, S. (2011). Doęu Makedonya Alikoç Köyünde Yörük Kadını ve Evlilik. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Dergi ve Gazeteler:

- Demir, N. (2010). Başbakanlık Osmanlı Arşivlerine Göre 1887-1912 Yılları Arasında Kosova'da Eğitim ve Öęretim. Journal of World of Turks, Vo.2. No.3.
- Uluslararası Türk Kültür Ceoğrafyasından Sosyal Bilimler Dergisi (TURKSOSBİLDER) Cilt 02. Sayı 01.2017.

İnternet Sayfalar:

- <http://www.itobiad.com/issue/31500/341355>
- <http://dergipark.gov.tr/download/issue-file/6933>
- <https://scholar.google.com/>